

DESCONFERÈNCIA 2

Integrar la Perspectiva Comunitària a la Intervenció Educativa i Social

Relatoria de la sessió realitzada el 14 de novembre de 2024, en el marc de la Jornada Anual “Educació 360: una aposta socioeducativa”

El debat es va centrar en com integrar la perspectiva comunitària en les intervencions educatives i socials, amb un focus especial en el rol de l'administració local, els centres escolars i els mecanismes de governança. Aquesta perspectiva va més enllà de fomentar la participació: busca la **transformació dels espais comunitàris** a través de l'empoderament de les comunitats i el treball col·laboratiu entre diversos actors. Per aconseguir-ho, cal superar la fragmentació administrativa i establir processos sostenibles que respectin els ritmes i necessitats de cada comunitat.

L'Administració local: potenciadora i garant dels processos comunitàris

L'Ajuntament ha de tenir un paper clau en l'**empoderament de les comunitats**, cedint poder de decisió i evitant fagocitar projectes comunitàris. Això implica assegurar que les accions de transformació són liderades per les comunitats mateixes, respectant-ne els ritmes naturals i adaptant els **“tempos” administratius** a les seves necessitats. Aquesta perspectiva requereix una mirada a llarg termini, amb una planificació mínima de 3-4 anys que garanteixi la sostenibilitat dels projectes.

A més, les accions comunitàries han de ser **pràctiques i sostenibles**, amb finançament estable i objectius clars. Això ajuda a evitar la dependència de fons intermitents i permet arrelament real en les comunitats, assegurant que els projectes perdurin i tinguin un impacte significatiu.

Com implementar plans comunitàris efectius

Per dissenyar plans comunitàris efectius, és essencial **identificar les capacitats de la comunitat** i no només els dèficits. Aquest enfocament capacitador permet a les comunitats enfrontar les seves necessitats amb accions transformadores i sostenibles. Paral·lelament, cal evitar sobrecarregar les associacions locals amb responsabilitats excessives, oferint-los suport adequat i respectant la diversitat de les seves membres.

L'**espai públic** ha de concebre's com un punt de trobada inclusiu, evitant segregacions i promovent una interculturalitat activa. A més, els **lideratges comunitàris** tenen un paper crucial com a dinamitzadors dels processos, i cal identificar i donar suport a aquestes figures per garantir la continuïtat i l'èxit dels projectes.

Els centres escolars com a nodes d'acció comunitària

Els centres escolars no han de veure la dimensió comunitària com una sobrecàrrega, sinó com una part intrínseca de la seva funció educativa. Quan infants i famílies s'impliquen en processos comunitaris, augmenten les seves **expectatives formatives** i milloren el rendiment acadèmic, reforçant tant la cohesió social com la comunitària.

Per facilitar aquesta integració, les escoles necessiten disposar d'un **mapa comunitari** actualitzat que permeti comprendre les dinàmiques locals i connectar-se amb els recursos disponibles al territori. Figures com mediadores comunitàries i educadores socials són crucials per establir vincles entre escola i comunitat, exercint un lideratge que afavoreixi el treball en xarxa.

Cap a una governança comunitària transformadora

Els processos comunitaris exigeixen superar la **fragmentació administrativa**, que sovint dificulta la col·laboració. Cal establir mecanismes de coordinació que siguin eficients, sostenibles i respectuosos amb les necessitats de les comunitats.

La participació comunitària ha de ser **real i transformadora**, assegurant que totes les veus implicades puguin prendre decisions i generar canvis reals. Això requereix confiança mútua entre administració, entitats i comunitat, així com sistemes de col·laboració que potenciïn aquesta confiança i assegurin una governança compartida i efectiva.

Conclusions

La integració de la perspectiva comunitària en les intervencions educatives i socials requereix un **canvi de paradigma** que prioritzi l'empoderament de les comunitats, la sostenibilitat i la col·laboració entre actors. Els ajuntaments han de liderar aquest procés, adaptant-se als ritmes de les comunitats i proporcionant recursos estables.

Els centres escolars, per la seva banda, han de funcionar com a nodes d'interacció comunitària, connectant famílies i infants amb les oportunitats del territori sense veure's sobrecarregats. Finalment, la participació comunitària només serà efectiva si és inclusiva, intercultural i transformadora, respectant les necessitats i capacitats dels diversos actors implicats. Tot i que els processos comunitaris són llargs, els seus beneficis són profundament transformadors per a les persones i els territoris.